



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 22/06-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. apríla 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti G. B., bytom N., zastúpeného advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 41/2004, za účasti Okresného súdu Bratislava III, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo G. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 41/2004 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 41/2004 konal bez zbytočných prietáhov.

3. G. B. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť G. B. trovy právneho zastúpenia 6 252 Sk (slovom šesťtisíc dvestopäťdesiatdva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. F., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 22/06 z 9. februára 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť G. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 41/2004.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom súdneho konania vedeného pred okresným súdom, ktoré bolo začaté na základe ním podanej žaloby z 13. decembra 2003 „vo veci mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia“ proti I., a. s., B. (ďalej len „žalovaná“) a S., pobočke B., ako vedľ'ajšiemu účastníkovi na strane žalovanej (ďalej len „vedľ'ajší účastník“).

Podľa sťažovateľa okresný súd vo veci nekoná a nereaguje na jeho opakované podania, a to aj napriek tomu, že „*prípád svojou povahou (...) vyžaduje včasné doriešenie otázky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia*“.

Okresný súd bol výzvou ústavného súdu z 21. februára 2006 doručenou 24. februára 2006 vyzvaný ako účastník konania, proti ktorému návrh smeruje (§ 21 ods. 1 zákona o ústavnom súde), na vyjadrenie k prijatej sťažnosti. Okresný súd podaním doručeným ústavnému súdu 3. apríla 2006 iba oznámil, že netrvá na verejnom ústnom pojednávaní. Právny zástupca sťažovateľa podaním doručeným ústavnému súdu 10. apríla 2006 taktiež súhlasil s prerokovaním veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 22/06 bez verejného ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh a zo spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 41/2004 vyplýva, že sťažovateľ 19. decembra 2003 podal na okresnom súde žalobu „o náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia“, ktorou si uplatnil právo na jej mimoriadne zvýšenie z dôvodu, že podľa jeho názoru ide o prípad hodný osobitného zreteľa. Vec bola pôvodne vedená pod sp. zn. 6 C 201/2003 a 19. februára 2004 bola z dôvodu námietky pôvodnej zákonnej sudkyne, že ide o pracovnoprávnu agendu, prevedená v súlade s platným rozvrhom práce pod novú sp. zn. 16 C 41/2004.

Okresný súd prípisom z 15. apríla 2004 vyzval sťažovateľa na predloženie príloh pripojených k žalobe v potrebnom počte rovnopisov, čo sťažovateľ urobil 7. júna 2004.

Okresný súd 23. júla 2004 vyzval žalovanú, ako aj vedľajšieho účastníka na podanie písomného vyjadrenia k žalobe, ktoré bolo žalovanou podané 23. septembra 2004 a vedľajším účastníkom 28. septembra 2004.

Dňa 10. januára 2006 právny zástupca sťažovateľa navrhol okresnému súdu, aby pokračoval ďalej v konaní s právnym nástupcom žalovanej.

Okresný súd 1. marca 2006 nariadil termín pojednávania na 23. marec 2006.

Sťažovateľ podaním z 21. marca 2006 navrhol zmenu žalobného petitu.

Pojednávanie uskutočnené 23. marca 2006 bolo po vykonanom dokazovaní odročené na neurčito „z dôvodu zaslania spisu na ústavný súd“. Zároveň súd uložil účastníkom konania, aby v lehote 5 dní predložili otázky, ktoré žiadajú zahrnúť do žiadosti o vypracovanie odborného stanoviska klinikou pracovného lekárstva a toxikológie.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 9. februára 2006 na ďalšie konanie IV. senát ústavného súdu. Od 1. marca 2006 v súlade s rozvrhom práce na rok 2006 sa sudca spravodajca Ján Luby stal členom II. senátu ústavného súdu a veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Ján Luby, prerokúva II. senát ústavného súdu. Z tohto dôvodu túto vec prerokoval a vo veci samej rozhodol II. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde

sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj povahu veci a o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) postupu súdu.

Predmetom konania pred okresným súdom je nárok sťažovateľa na zaplatenie peňažnej sumy z titulu mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania právne zložené nie sú a tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorá môže využívať rozsiahlu stabilizovanú judikatúru. Takéto konania možno vo všeobecnosti hodnotiť ako konania zložené po faktickej (skutkovej)

stránke, avšak vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu (uskutočnenie len jediného pojednávania) sa skutková zložitosť tohto prípadu nedá objektívne posúdiť a navyše nemohla mať vplyv na doterajší priebeh konania.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ sa nijako nepričinil o taký stav napadnutého konania (aj napriek tomu, že 10. januára 2006 navrhol okresnému súdu zámenu účastníkov na strane žalovanej z dôvodu právneho nástupníctva a 21. marca 2006 navrhol zmenu žalobného petitu), aký bol zistený v konaní o sťažnosti pred ústavným súdom.

Ústavný súd po zistení, že od podania žaloby 19. decembra 2003 do doručenia sťažnosti ústavnému súdu nedošlo k žiadnemu meritórnemu úkonu okresného súdu okrem výzvy z 15. apríla 2004 na doloženie potrebného počtu kópií prílohy a výzvy z 23. júla 2004 na vyjadrenie sa k priloženej žalobe adresovanej žalovanej a vedľajšiemu účastníkovi a po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie pred ústavným súdom došlo k jednému pojednávaniu uskutočnenému 23. marca 2006, nepovažoval za potrebné analyzovať predmetné konanie podľa uvedených kritérií na ustálenie, že v ňom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd preto dospel k záveru, že nečinnosťou okresného súdu (od 28. septembra 2004, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie vedľajšieho účastníka k žalobe, do 1. marca 2006, keď okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. marec 2006, t. j. v trvaní 17 mesiacov), ktorá bola jedinou príčinou vzniku zbytočných priet'ahov v konaní pred okresným súdom, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie sťažovateľom označeného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 50 000 Sk z dôvodov, že okresný súd „*bez zjavných príčin a najmä vzhľadom na charakter prejednávanej veci, svojou nečinnosťou spôsobuje sťažovateľovi neprimerane veľké ťažkosti*“. Ďalej právny zástupca sťažovateľa uvádza, že „*značné zhoršovanie zdravotného stavu sťažovateľa, jeho nízky vek a všetky aspekty jeho životnej situácie*“ si vyžadujú „*včasnú doriešenie otázky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia*“.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 41/2004, ktorá predstavuje 2 roky a 4 mesiace, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, najmä to, čo je pre sťažovateľa v tomto konaní „v stávke“, ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. F. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti), a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za každý úkon po 2 501 Sk a 2 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH boli priznané v celkovej sume 6 252 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2006